

Een veranderende wereld vraagt om veranderende doctrine

De nieuwe Land Doctrine Publicatie

Het Commando Landstrijdkrachten is sinds de jaren negentig vrijwel continu ingezet in een diverse reeks militaire operaties. Doctrinepublicaties geven de ervaringen en *lessons learned* van deze operaties weer. Elkaar snel opvolgende internationale ontwikkelingen en de complexiteit van conflicten maken een nieuwe doctrinepublicatie noodzakelijk. Onderzoeken wijzen uit dat conflicten in de toekomst kunnen draaien om een tekort aan grondstoffen, energie, water en voedsel. Het optreden in dergelijke complexe situaties vereist nationaal en internationaal een geïntegreerde benadering (*Comprehensive Approach*). Deze benadering vormt een belangrijke rode draad in de LDP, die de klassieke invulling van de algemene verdedigingstaak – het vermogen om een grootschalige conventionele aanval op het NAVO-grondgebied af te weren – op dit moment als minder waarschijnlijk beschouwt.

H.J.D.M. Konings – luitenant-kolonel van de Koninklijke Landmacht*

Het Commando Landstrijdkrachten is sinds de jaren negentig van de vorige eeuw vrijwel continu ingezet in een diverse reeks van militaire operaties. Deze inzet is van grote invloed op de verdere ontwikkeling van de militaire doctrine voor het landoptreden. De doctrine vormt immers de basis voor het optreden van landstrijdkrachten, nu en in de toekomst.

Aanleiding

De huidige doctrine is enerzijds gebaseerd op de grondbeginselen van militair optreden en anderzijds op ervaringen die Nederlandse eenheden hebben opgedaan tijdens inzet in militaire operaties in zeer diverse situaties. De huidige serie *Landmacht Doctrine Publicaties* (LDP) reflecteert deze opgedane ervaringen dan ook. Zo is de LDP III voornamelijk gebaseerd op de Balkan-ervaringen en beschrijft de LDP IIC

de inzet tegen een irregulier optredende tegenstander op basis van de eerste lessen uit Irak en Afghanistan.

In de periode die ligt na de publicatie van de diverse LDP's (1996 - 2003) is er echter veel veranderd en is de operationele omgeving waarin landstrijdkrachten optreden steeds complexer geworden. Toekomststudies geven aan dat de wereld er niet stabiel op wordt en dat er zich meer en meer conflictbronnen zullen aandienen, zoals toenemende schaarste aan grondstoffen, energie, drinkwater en voedsel. Conflicten kennen veelal complexe oorzaken, waarbij vele verschillende actoren betrokken zijn. Ze spelen zich vooral af op het land, tussen mensen. Snelle oplossingen bestaan meestal niet en de inzet van meerdere machtsinstrumenten blijkt noodzakelijk om stabiliteit duurzaam te kunnen herstellen. Militair optreden is daar 'slechts' een onderdeel van, maar wel een integraal onderdeel. Landstrijdkrachten spelen daarbinnen een sleutelrol. Dit wordt wel de geïntegreerde benadering of *comprehensive approach* genoemd. Hierbij is veelal een langdurige (militaire) betrokkenheid noodzakelijk.

* De auteur is hoofd van de afdeling doctrine van het Opleidings- & Trainingscentrum Operatiën in Amersfoort. Hij was betrokken bij het schrijven van de nieuwe Land Doctrine Publicatie.

Hybride oorlogvoering

Landstrijdkrachten krijgen ook meer en meer te maken met een tegenstander die zich verschuilt tussen de bevolking (*War amongst the People*) en haar gebruikt in de strijd. Dit betekent dat landstrijdkrachten moeten optreden in de nabijheid van de bevolking en dat er daarmee grote uitdagingen ontstaan op het gebied van het onderscheiden van de verschillende actoren en de bescherming van het eigen personeel.

De sterk toenemende verstedelijking, waarbij met name in landen met een zwak of falend bestuur grote delen niet onder controle van de overheid staan maar zijn overgeleverd aan criminele of terroristische organisaties, betekent dat het optreden in verstedelijkt gebied een steeds grotere rol zal spelen. Tegenstanders treden niet langer alleen regulier op maar steeds meer irregulier, waarbij ook terroristische en criminele activiteiten worden gebruikt.

Deze hybride oorlogvoering is van grote invloed op het landoptreden. De operationele inzet in gebieden die een geheel andere cultuur kennen dan de onze heeft duidelijk gemaakt hoe groot het belang is van de culturele dimensie, met inbegrip van de religieuze. Diverse toekomststudies voorspellen dat deze trends zich verder zullen doorzetten in de nabije toekomst.

Het optreden van Nederlandse landstrijdkrachten in Irak, en momenteel in Afghanistan, toont aan dat zij zich goed hebben aangepast aan de veranderende complexe operationele omgeving en dat zij in staat zijn om succesvol binnen de comprehensive approach te opereren. De operationele ervaring van het Commando Landstrijdkrachten is daardoor de afgelopen jaren enorm toegenomen. Deze groei in ervaring en de voortdurend veranderende operationele omgeving vragen om een militaire doctrine die richting geeft aan de huidige en de toekomstige wijze van optreden.

Dit alles heeft ertoe geleid de bestaande doctrinepublicaties kritisch te beschouwen en aan te passen aan de huidige (nationale en internationale) inzichten. Op deze wijze blijven de publicaties ook voor de nabije toekomst relevant

FOTO AVDD

'Operaties zijn operaties': zo evacueren militairen van de Battle Group kinderen tijdens een overstroming in Deh Rawod

en leidend. Het kritisch beschouwen van de militaire doctrine blijft overigens niet beperkt tot de Nederlandse krijgsmacht. Internationaal werkt men, zowel in NAVO-verband als daarbuiten, hard aan de vernieuwing van een groot aantal doctrinepublicaties.

Actualisatie doctrinepublicaties

De opdracht voor het ontwikkelen van een herziene Land Doctrine Publicatie (LDP) is ruim drie jaar geleden gegeven door de commandant van de Landmachtstaf. De opdracht werd destijds samengevat als: actualisatie van de doctrinepublicaties. De formulering van de opdracht geeft aan dat het gedachtegoed van de bestaande LDP- en Leidraad-serie niet 'zomaar' zou worden weggegooid. Immers: veel aspecten in het doctrinaire denken zijn nog steeds van toepassing, maar moeten worden gezien en toegepast in een voortdurend veranderende operationele omgeving.

Daarnaast zijn er ook nieuwe inzichten ontstaan die in doctrinepublicaties moeten worden verwerkt. Veel van deze inzichten zijn het gevolg van de ervaringen die nationaal maar vooral ook internationaal zijn opgedaan bij het plannen en inzetten van militaire eenheden bij crises en conflicten.

De LDP beschrijft daarom bekende en vertrouwde onderwerpen, maar ook herziene en

nieuwe, die allemaal zijn toegesneden op een complexe omgeving. Het is belangrijk het personeel ervan te doordringen dat het gedachtegoed in de LDP nu, na de formele goedkeuring, een gemeenschappelijk gedachtegoed is geworden. Een direct gevolg hiervan is dat dit gedachtegoed nu zowel in opleiding en training als in operaties moet worden toegepast. Commandanten op tactisch en operationeel niveau moeten de geest van de publicatie begrijpen en uitdragen.

Wat is er gebeven?

Doctrine – de formele uitdrukking van het militaire denken, geldig voor een bepaalde tijd –, was en blijft in de kern een keuzemenu van praktische mogelijkheden, ontleend aan ervaringen die zijn opgedaan tijdens operationele inzet. Eigen inzicht en vakmanschap blijven noodzakelijk bij het gebruik en de toepassing ervan.

Het regeringsbeleid blijft het belangrijkste uitgangspunt voor de inzet van de Nederlandse krijgsmacht en dus ook voor de ontwikkeling van doctrine ('politiek primaat'). Het zekerstellen van de nationale belangen en de doelstellingen van het buitenlands en veiligheidsbeleid maakt onveranderd deel uit van de fundamentele doelstelling van iedere staat om vitale belangen – met behoud van eigen waarden en normen – zeker te stellen.

Onze grondwet legitimeert dat er een krijgsmacht is ter verdediging en ter bescherming van de belangen van het koninkrijk, evenals ten behoeve van de handhaving en bevordering van de internationale rechtsorde. De internationale inbedding van de krijgsmacht is alleen maar in belang toegenomen. Binationale en multinationale samenwerking waren en blijven een vast gegeven en vormen daardoor een belangrijk element bij de ontwikkeling van de LDP.

Vijf niveaus van optreden

Nadat het besluit is genomen tot inzet van het militaire machtsinstrument, worden bij planning en uitvoering van militaire operaties nog

FOTO AVDD

Niveaus van militair optreden: een gezamenlijk persmoment van de ministers van Defensie, Buitenlandse Zaken en Ontwikkelings-samenwerking

steeds vijf niveaus onderkend en in de LDP beschreven:

- Het politiek-strategische niveau (*grand strategy*). De grand strategy definieert de politiek gewenste eindsituatie.
- Het militair-strategische niveau. Militaire strategie is de gecoördineerde, systematische ontwikkeling en aanwending van de militaire machtsmiddelen van een staat, bondgenootschap of coalitie om de militaire elementen van de doelstellingen van de grand strategy te bereiken. Het militair-strategisch niveau vormt een integrale component van de grand strategy.
- Het operationele niveau. Dit niveau is belast met de planning, leiding en uitvoering van *joint en/of combined* campagnes en/of operaties om de militaire doelstellingen te bereiken die de militair-strategische commandant in zijn strategisch directief heeft vastgesteld. Het operationele niveau verschaft de koppeling tussen de militair-strategische doelstellingen en de tactische inzet van eenheden. Operaties op het operationele niveau vinden altijd gezamenlijk (*joint*) plaats. In samenhang met landoptreden kan er sprake zijn van luchtoptreden, maritiem optreden en optreden van *special forces*. Vaak zal er ook sprake zijn van gelijktijdig optreden met civiele organisaties zoals IOs en NGOs. Hier-

mee zal in de meeste gevallen geen bevelsrelatie bestaan; wel kan de operationele commandant coördineren en samenwerken met deze actoren om een synchronisatie met de inzet van zijn middelen te bereiken.

Nederlandse troepen zullen daarnaast over het algemeen worden ingezet als deel van een gecombineerde troepenmacht, al dan niet in coalitieverband (combined). Deelname van landen aan een campagne vindt vaak plaats op basis van politieke en militair-strategische overwegingen. Over het algemeen bemoeilijkt gecombineerd optreden de operatie op de operationele en tactische niveaus omdat ook nationale richtlijnen en belangen een rol spelen, al dan niet gevat in nationale beperkingen (*national caveats*). Dit benadrukt de noodzaak van goede relaties en openheid tussen commandanten in een gezamenlijke troepenmacht.

- Het tactische niveau. Tactiek is de wijze van inzet en optreden van formaties en eenheden om in een bepaalde samenhang en volgorde militaire activiteiten uit te voeren. In tegenstelling tot het operationele niveau zet het tactische niveau eenheden direct in voor het uitvoeren van militaire activiteiten.
- Het technische niveau. Dit niveau betreft de wijze van inzet en optreden van kleine eenheden om in een bepaalde samenhang en volgorde het (tactische) doel van een militaire activiteit te bereiken.

Hoofdtaken

De beschrijving van de hoofdtaken van de krijgsmacht is een volgend, herkenbaar onderwerp in de LDP. Deze hoofdtaken zijn niet wezenlijk veranderd, zij het dan dat de klassieke invulling van de algemene verdedigingstaak – het vermogen om een grootschalige conventionele aanval op het NAVO-grondgebied af te weren – op dit moment als minder waarschijnlijk wordt beschouwd.

Daar staat tegenover dat de beide andere taken, bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit, en het ondersteunen van civiele

autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal een enorme ontwikkeling hebben doorgemaakt.

Het totale juridische kader waarbinnen zaken als, rechtsgrondslag en rechtsregime, geweld en proportionaliteit, inzet op nationaal grondgebied en inzet buiten het eigen grondgebied, Humanitair Oorlogsrecht, *Rules of Engagement* en mensenrechten worden behandeld, vormt ook in deze versie van de LDP een herkenbaar vast punt. Hoewel er in de beschrijving van het militaire vermogen aanpassingen hebben plaatsgevonden, is de totale benadering niet fundamenteel veranderd en is dus als zodanig zeer herkenbaar.

Op het tactische niveau beschrijft de LDP tactiek als de wijze van inzet en optreden van eenheden om door middel van gevechten en andere vormen van militair optreden, in een bepaalde samenhang bij te dragen aan het bereiken van de operationele doelstelling van de operatie en/of campagne. Deze beschrijving is in wezen niet anders dan zoals tactiek altijd is beschreven, ware het niet dat de LDP 'de andere vormen van militair optreden' nu indringender beschrijft als deel van het totale takenpakket van de krijgsmacht. Later in dit artikel, bij het beschrijven van de rol van de militaire activiteiten, wordt nader ingegaan op deze andere vormen van optreden.

Beginselen

De LDP beschrijft de onderlinge relatie en samenhang van denken in effecten (denken in wat willen we bereiken, dus denken in invloed), de manoeuvrebenadering en opdrachtgerichte commandovoering. Daar waar denken in effecten een relatief nieuwe denkwijze is, vormen de manoeuvrebenadering en opdrachtgerichte commandovoering ook al in de bestaande doctrine belangrijke leidende beginselen. Deze benadering is in de nieuwe LDP gehandhaafd.

Er is bewust gekozen voor deze beginselen omdat er een onverbrekelijke wisselwerking tussen beide bestaat. Opdrachtgerichte commandovoering verschaft commandanten op

alle niveaus zo veel mogelijk ruimte voor eigen initiatief. De manoeuvrebenadering laat deze stijl van commandovoering optimaal tot haar recht komen. Omgekeerd biedt deze stijl van commandovoering de meeste ruimte om adequaat te kunnen reageren op kansen en bedreigingen. Hierdoor blijft eenheid van inspanning gegarandeerd. Opdrachtgerichte commandovoering en de rol van de commandant vormen de kern in de nieuwe Leidraad Commandovoering, die in het najaar van 2010 zal worden geïmplementeerd.

De manoeuvrebenadering was en is een belangrijk beginsel, van oorsprong vooral gericht op de opponent. De grondgedachte is ook gericht op het bereiken van effecten en is daarom breder toepasbaar en blijft een leidend beginsel bij het landoptreden. De LDP legt uit hoe deze benadering ook breder toepasbaar is. De huidige aard van conflicten en crises heeft het aantal actoren doen toenemen. Dit wordt nog versterkt door de ‘open wereld’; iedereen is op de hoogte van ons optreden. Daardoor reikt onze invloed verder dan voorheen, en wordt in mindere mate bepaald door fysieke activiteiten in het inzetgebied.

Met andere woorden: succes wordt nu medebepaald door de opinie van bevolkingsgroepen (partijen, landen, organisaties) waarmee we géén fysieke interactie hebben. Daarom moet de ‘wil van de tegenstander’ uit de traditionele manoeuvrebenadering nu worden beschouwd als de ‘opinie van de actor’. De opinie vertaalt zich in steun, en daarmee in samenhang (*cohesion*).

Steun voor het eigen optreden moet worden behouden en vergroot. Steun voor een opponent

moet verkleind worden, zodat hij het uiteindelijk opgeeft. Door onze activiteiten goed af te stemmen op de *will*, *understanding* en *cohesion* (de opinie) van alle actoren, wordt op een praktische manier invulling gegeven aan het denken in effecten en de manoeuvrebenadering in bredere zin.

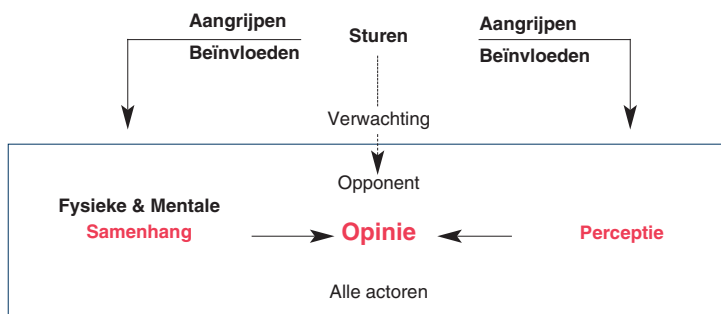
Operatieconcept

In het operatieconcept (*Concept of Operations*) beschrijft een commandant op hoofdlijnen hoe hij zijn doelstelling wil behalen en geeft hij inzicht in de samenhang van de verschillende deelactiviteiten. Het operatieconcept heeft geen vaste indeling; de kerntaken en het operationeel raamwerk zijn instrumenten om vorm te geven aan het operatieconcept van een militaire eenheid. Deze instrumenten zijn al langer in gebruik binnen de landstrijdkrachten en zijn ook nu nog onverkort bruikbaar.

Wat is er nieuw?

Een van de belangrijkste aanpassingen in de nieuwe LDP is de opname van een beschrijving van de operationele omgeving in een eigen hoofdstuk. De huidige operationele omgeving waarin militaire eenheden worden ingezet, kenmerkt zich door een toegenomen diversiteit van factoren en actoren. Factoren zijn van invloed op het militaire optreden als min of meer vaststaande omgevingskenmerken, terwijl actoren in staat zijn (bewust dan wel onbewust) te handelen.

Voorheen waren in de analyse van de omgeving de factoren ‘weer en terrein’ en de actor ‘vijand’ grotendeels bepalend. Het aantal actoren en factoren en hun betekenis voor het eigen optreden is in belang toegenomen. Een gedegen begrip van rol en positie van deze (f)actoren is noodzakelijk voor een zo compleet mogelijke *situational understanding*. De LDP schetst een aantal kenmerkende factoren en actoren in de huidige operationele omgeving. Een meer gedetailleerde beschouwing van factoren en actoren en hun invloed op het militaire optreden zal worden opgenomen in de Leidraad Landoperaties, waarvan een eerste concept nog voor het einde van 2010 beschikbaar zal zijn.

Manoeuvrebenadering in bredere zin

De volgende onderwerpen komen in de beschrijving van de operationele omgeving aan de orde:

- De klassieke, reguliere vijand is niet de enige bedreiging voor een ingezette militaire eenheid. Er is veelal sprake van meerdere opponenten in wisselende verschijningsvormen.
- De praktijk wijst uit dat de operatiegebieden (de fysieke omgeving) waarin militaire inzet plaatsvindt zich vaak op grote afstand bevinden van het eigen grondgebied. De klimatologische en terreinomstandigheden in die omgevingen zijn niet te vergelijken met die in het eigen land.
- Als volwaardige veiligheidspartner zijn militaire capaciteiten ook beschikbaar voor taken in Nederland.
- De bevolking – waarmee de LDP zowel de eigen bevolking als die in de expeditie omgeving bedoelt – zal in alle operaties een wezenlijke factor van invloed zijn op het militaire optreden. In veel gevallen zal de steun van de bevolking bepalend zijn voor het welslagen van de operatie.
- Per definitie zullen militaire eenheden in een operatie worden geconfronteerd met lokale en regionale overheden, internationale organisaties, niet-gouvernementele organisaties en militaire partners uit zowel de eigen als buitenlandse krijgsmachten. Een goede samenwerking en coördinatie met deze actoren is absoluut noodzakelijk voor succes. De samenwerking met deze partners is het thema van sectie 6.

De media spelen een belangrijke rol in de berichtgeving over de operatie en beïnvloeden daarmee het politieke klimaat en het draagvlak in de deelnemende landen.

Geïntegreerde benadering

Het optreden van de internationale gemeenschap bij het oplossen van crises en conflicten in deze complexe omgeving vereist nationaal en internationaal een geïntegreerde benadering (comprehensive approach). Deze benadering

FOTO AVDD

De omgeving waarin Nederlandse militairen opereren is complex. Vele actoren en factoren bepalen de wijze van optreden

vormt een belangrijke rode draad in de LDP en onderliggende publicaties en wordt – in relatie met het oplossen van conflicten – beschreven als de integrale afstemming van alle instrumenten van macht (diplomatiek, militair, economisch, civiel) in een alomvattend plan (grand strategy). Hierbij worden vier principes gehanteerd:

- een gezamenlijke geïntegreerde inzet van meerdere instrumenten van macht;
- een proactieve benadering van een mogelijk conflict of crisis;
- een breed en gezamenlijk begrip van de situatie;
- de uitkomsten (effecten) van het handelen en de te bereiken gewenste politieke eindsituatie staan centraal.

Deze geïntegreerde benadering beperkt zich niet tot het strategische niveau. Commandanten op operationeel en tactisch niveau krijgen te maken met de uitwerking van de gezamenlijke benadering of aanpak. Met de hen ter beschikking staande personele en materiële middelen moeten zijn hun optreden en/of activiteiten zodanig plannen en uitvoeren dat de gestelde doelen worden behaald en uiteindelijk de gewenste politieke eindsituatie kan worden bereikt.

Operationele omgeving

De complexiteit van de operationele omgeving en het besef dat crises en conflicten in een dergelijke omgeving alleen structureel kunnen worden opgelost door een geïntegreerde aan-

pak heeft ertoe geleid dat (land)strijdkrachten hun (bestaande) militaire capaciteiten veel breder zullen moeten toepassen. Een belangrijke complicerende factor hierbij is dat niet alleen staten actoren zijn maar ook individuele burgers, bevolkingsgroepen, internationale organisaties, private netwerken, criminele of terroristische organisaties, niet-gouvernementele instellingen en multinationals.

De complexiteit van de omgeving zorgt ervoor dat het veelal moeilijk is om voorafgaand aan een conflict de aard en de intensiteit ervan te voorspellen. Landstrijdkrachten moeten daarom voorbereid zijn om in het gehele conflictspectrum te kunnen worden ingezet in een breed scala van inzetopties, onder uiteenlopende omstandigheden en overal op de wereld.

Op het operationele niveau kunnen campagne-thema's¹ worden gebruikt om de doelstelling te formuleren (ook wel te beschouwen als leidende gedachte) die het politiek-strategische niveau wil bereiken. Binnen het conflictspectrum zijn vier campagnethema's te onderscheiden.

- *Peacetime Military Engagement* is de inzet van militairen, zowel nationaal als internationaal, zonder dat er in de ogen van de wereldgemeenschap sprake is van een crisis.
- *Peace Support*. Als de situatie in een bepaalde regio minder stabiel is of dreigt te worden, dan kunnen diverse actoren geweld gebruiken – of daarmee dreigen – om hun doelen te verwezenlijken. In sommige gevallen zal de internationale gemeenschap in een dergelijke crisis ingrijpen.
- *Counter-insurgency*. Een volgend niveau in het conflictspectrum wordt bereikt wanneer er binnen een staat of tussen staten (*state actors*) regelmatig sprake is van het gebruik van geweld, maar er (nog) geen grootschalige operaties door reguliere militaire eenheden plaatsvinden. Georganiseerde groeperingen (*non-state actors*) doen dit om een samenleving

te verstoren, het openbaar bestuur onmogelijk te maken en eventueel een regering te laten vallen.

- Bij *Major Combat* is er sprake van participatie in een (in de regel interstatelijk) conflict met een grootschalige inzet van militaire eenheden, gepaard gaande met een hoog geweldsniveau.

Duidelijk is dat er geen strikte scheiding valt te maken; het gaat om de leidende gedachte. Een campagne onder een bepaald thema zal dan ook kenmerken van de andere thema's in zich hebben. Campagnethema's kunnen in de loop van de tijd veranderen als gevolg van aanpassingen in de politieke aanwijzingen, voortkomend uit veranderingen in de omgeving of onverwachte mogelijkheden die zich voordoen tijdens de uitvoering van een operatie.

Operaties zijn operaties

Het scherpe onderscheid tussen gevechts-, vredes- en nationale operaties is als gevolg van ervaringen in de praktijk komen te vervallen. Er bestaan geen schotten tussen de verschillende geweldsniveaus. Om die reden moeten alle operaties fundamenteel op dezelfde manier benaderd worden: operaties zijn operaties. Tijdens iedere operatie moeten de betrokken militairen een breed scala aan militaire activiteiten kunnen uitvoeren, variërend van offensieve en defensieve activiteiten tot stabiliserende activiteiten. Het zijn de plaatselijke en tijdelijke omstandigheden die de verhouding tussen verschillende activiteitscategorïën dicteren en hun onderlinge prioriteit bepalen.

Waar offensieve, defensieve en voorwaarden-scheppende activiteiten bekende militaire activiteiten zijn, die ook al uitgebreid in de huidige LDP-serie staan beschreven, is nieuw in deze benadering dat militaire eenheden kunnen worden belast met het plannen en uitvoeren van stabiliserende activiteiten. Deze activiteiten richten zich vooral op het scheppen, herstellen of in stand houden van een situatie waarin de verantwoordelijke bestuurlijke organen goed kunnen (gaan) functioneren.

Ze hebben een ondersteunend karakter. Eenheid van inspanning, legitimiteit (van de inzet

¹ De campagnethema's zijn overgenomen uit de vigerende NAVO-doctrine. De termen worden in de LDP niet vertaald. Een korte uitleg is opgenomen.

van een militaire eenheid) en integratie met de andere militaire activiteiten zijn de basis voor succes. Een nauwe en op elkaar afgestemde samenwerking met de lokale, regionale en nationale autoriteiten is een essentiële randvoorwaarde. Ook de samenwerking met andere ministeries, internationale organisaties en niet-gouvernementele organisaties is kenmerkend en tegelijkertijd onmisbaar.

Stabiliserende activiteiten

Met de uitvoering van stabiliserende activiteiten wordt op het tactische niveau de comprehensive approach verwezenlijkt. Goede samenwerking met de ministeries van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking is hierbij een absolute voorwaarde, waarbij in veel gevallen het ministerie van Buitenlandse Zaken de gehele leiding zal hebben. De LDP beschrijft de volgende hoofdgroepen van stabiliserende activiteiten:

- afdwingen en in stand houden van een veilige omgeving (*security and control*);
- steun aan de hervorming van de lokale instanties die verantwoordelijk zijn voor de openbare orde en veiligheid (*support to security sector reform*);
- steun aan het basisherstel van infrastructuur en nutsvoorzieningen (*support to initial restoration of services*);
- steun aan de waarneming van bestuurlijke taken (*support to interim/initial governance tasks*).

Deze activiteiten hebben een voornamelijk ondersteunend karakter, maar vormen een cruciaal element in de oplossing van een conflict: ze vormen de basis voor veiligheid en stabiliteit. De aard van deze activiteiten geeft aan dat de oplossing van conflicten in de meeste gevallen op het land ligt. Planning van deze activiteiten moet voorafgaand aan de operatie gebeuren. Richtlijnen van politiek-strategisch niveau zijn daarbij noodzakelijk.

Wat is het vervolg?

De uitgifte van de LDP is slechts een eerste stap in het project 'actualisatie doctrinepublicaties'.

Deze publicatie heeft als belangrijkste doel het creëren van gezamenlijke kennis en begrip van de doctrinaire achtergronden die de basis vormen voor de inzet van Nederlandse landstrijdkrachten nu en in de toekomst. De beginselen en uitgangspunten die in de LDP worden beschreven moeten in meer detail worden uitgelegd, vooral om de praktische toepassing op operationeel en tactisch niveau vorm te kunnen geven. De LDP vormt daarmee de basis voor het vullen van de gereedschapskist die aan commandanten en staven ter beschikking wordt gesteld.

Nog dit jaar zal de herziene Leidraad Commandovoering worden uitgegeven en geïmplementeerd. Deze publicatie gaat in op de commandovoering, beschrijft besluitvormingsmodellen voor de verschillende niveaus en sluit daarmee aan op de rol van opdrachtgerichte commandovoering zoals beschreven in de LDP. De Leidraad Commandovoering zal worden vergezeld door het Handboek Staftechniek (procedures en technieken) en het Voorschrift Operationele Begrippen.

Het eerste concept van de Leidraad Land Operaties² zal eind 2010 worden gepresenteerd. Deze publicatie kan worden beschouwd als de 'vervanger' van de serie LDP II-IV. Immers: het onderscheid tussen de verschillende soorten operaties is vanuit doctrinair oogpunt komen te vervallen. Uitgifte van de Leidraad Land Operaties is voorzien in de loop van 2011.

In het verder uitwerken van de gedachten van de LDP herbevestigen de Leidraad Commandovoering en de Leidraad Land Operaties het belang van alle taken en verantwoordelijkheden die behoren bij de operationele inzet van militaire eenheden.

2 De omstandigheden waaronder operaties worden uitgevoerd, veranderen voortdurend. De LDP beschrijft de ontwikkelingen die bepalend zijn voor de huidige en toekomstige operaties. De Leidraad Landoperaties biedt commandanten houvast om onder deze veranderde omstandigheden een keuze te kunnen maken tussen de verschillende activiteiten die, in samenhang met de activiteiten van andere actoren, leiden tot het realiseren die omstandigheden en ontwikkelingen die noodzakelijk zijn om de campagne met succes te laten verlopen. De Leidraad Landoperaties maakt daarmee de nieuwe ontwikkelingen toegankelijk voor tactische commandanten en hun staf.

Een verdere stap in de doctrineontwikkeling is het anders beleggen van de beschrijving van de functies van militair optreden. Nu zijn deze functies voor een deel in aparte leidraden beschreven. Juist omdat de kracht van deze functies in de integratie zit – zij leveren samen de gevechtskracht van de eenheid – zullen ze dan ook integraal in de Leidraad Land Operaties worden beschreven. De daaraan gekoppelde functionele leidraden zullen komen te vervallen.

Het niveau leidraden zal vervolgens worden gebruikt om, daar waar noodzakelijk, in aanvulling op de LDP, de Leidraad Commandovoering en de Leidraad Land Operaties, bepaalde thema's te beschrijven dan wel een aanvulling te geven op een van de functies van militair optreden.

Het project actualisatie doctrinepublicaties CLAS zal nog enige tijd doorlopen. Het past in die zin ook in de *Reset CLAS*, zoals de C-LAS die voor ogen heeft. Actualisatie van doctrinepublicaties is een proces dat in de toekomst met een grotere frequentie zal moeten plaatsvinden, juist om nieuwe ontwikkelingen en geleerde lessen sneller te kunnen vastleggen en te verankeren in opleiding en training. In lijn met deze gedachte is het ook goed om na te denken over een aanpassing van de definitie van doctrine, waarbij niet alleen wordt uitgegaan van datgene wat daadwerkelijk is beschreven maar mogelijk ook van datgene wat in de hoofden van mensen leeft.

Wat zijn de gevolgen voor de organisatie?

De LDP creëert een gemeenschappelijk gedachtegoed, dat door CLAS-personeel moet worden omarmd en uitgedragen. Dit gedachtegoed³ moet worden verwerkt in nieuwe en aangepaste opleidings- en trainingsdocumenten en moet samen met de Leidraad Commandovoering en de Leidraad Land Optreden leiden

tot een complete herziening van alle doctrinepublicaties binnen het CLAS.

Naslagwerk

De LDP is, net als de daarvan afgeleide publicaties, geen voorschrift dat naar de letter moet worden uitgevoerd. De publicatie is bedoeld om het denken over militaire operaties te stimuleren en te structureren. Daarbij kan de publicatie helpen om de communicatie tussen militairen te vergemakkelijken omdat ze bij hun reflectie over militaire operaties uitgaan van dezelfde grondslagen: *doctrine is not what to think, but how to think*.

De LDP is een naslagwerk voor militairen tijdens de planning, voorbereiding, uitvoering en afronding van militaire operaties. Behalve deze doctrine zijn een creatieve geest en goed leiderschap essentieel om militaire operaties doeltreffend te kunnen plannen en leiden.

Leerdoel

De LDP is een leerboek en zal daarom in het militaire onderwijs moeten worden gebruikt. De LDP moet de basis vormen voor alle publicaties die binnen en buiten OTCO voor opleiding en training worden gebruikt. Hoe indringend de LDP wordt onderwezen, hangt sterk af van het soort opleiding of training. Het kan dus voorkomen dat de LDP alleen als achterliggende publicatie wordt gebruikt en alleen de intentie van belang is. Opleidingen als de Module Landoptreden en de Module Militair Optreden zullen echter een grondige behandeling van de publicatie vereisen.

De introductie van deze LDP markeert het begin van de actualisatie van alle doctrinepublicaties en de daaraan gekoppelde structuur. Bij de LDP gaat het om begrijpen, omarmen en structuur geven, en de LDP zal dus vooral invloed hebben op de opleiding en training van commandanten en staven. Daarentegen zal de invoering van Leidraad Commandovoering en de Leidraad Land Optreden – vanwege hun veel gedetailleerdere karakter en hun focus op het tactische niveau – een veel grotere invloed hebben op de opleiding en training van samengestelde eenheden. ■

³ Het gedachtegoed in de LDP zal medio 2010 ook in digitale vorm ter beschikking worden gesteld via cd, Defensie-intranet en internet. Ook is een Engelstalige versie in voorbereiding.